

С. 185-193

5. Дороніна О. А. Проблеми та перспективи діяльності профспілок щодо забезпечення гідної праці в Україні / О. А. Дороніна // Бізнесінформ. – 2013. – № 9. – С. 202-207.

6. Програмна резолюція VI з'їзду Федерації профспілок України «Право на організацію – передумова надійного захисту трудівників»: Додаток до постанови VI з'їзду ФПУ від 24.03.2011 р. № 63-7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/dokumenti-fpu/programni-rezolyutsiji-ta-postanovi-vi-z-jizdu-federatsiji-profesijnikh-spilok-ukrajini>

7. Женгал К. В. Визначення ролі профспілок у формуванні громадянського суспільства на основі їх статутних документів / К. В. Женгал // Інтелігенція і влада. – 2012. – Вип. 26. – С. 85-89.

8. Имущество ФПУ: владельцев не спросили. Собственность профсоюзов Украины отдают военным [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.solidarnost.org/articles/act-them/Vladel_tsev_ne_sprosili.html

9. Библиотека профсоюзного лидера. Организационная работа в профкомах: мотивация профчленства, первичка и ее деятельность, кадры, делопроизводство / [Демидкина Е. В., Зборщик М. П., Кальянов А. В. и др.]. – Донецкий областной совет профсоюзов. – 2013. – № 7. – 116 с.

10. Костюк В. Л. Проблеми трудової правосуб'єктності професійної спілки: теоретико-правовий аспект / В. Л. Костюк / Наукові записки НаУКМА. – 2012. – Том 129. – С. 109-113.

11. Зеньков Д. О. Правові проблеми визначення обов'язків профспілок у змісті їх правового статусу / Д. О. Зеньков // Форум права. – 2013. – № 4. – С. 127-133.

УДК 347.65/.68:355.4 (043.2)

Онищенко М. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ У ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

В період загострення військового конфлікту в зоні проведення антитерористичної операції (далі – АТО) актуальним залишається не лише питання встановлення миру на даній території, а й захист та реалізація прав тих громадян, що проживають у зоні АТО. Зокрема, проблемним залишається питання одержання спадщини, оскільки жоден державний орган України на окупованій території не функціонує, а усі документи, видані органами влади невизнаних республік, не мають юридичної сили ані в Україні, ані в світі.

Відповідно до положень ст. 1220 Цивільного кодексу України

підставою для відкриття спадщини є смерть особи чи оголошення її померлою [1]. Перш, ніж подати заяву нотаріусу, спадкоємець має зібрати пакет документів, щоб підтвердити своє право на спадкування. Одним з найважливіших документів є свідоцтво про смерть.

Смерть людини фіксується висновками судово-медичної експертизи чи висновком лікаря про причину смерті, на підставі яких в органах управління юстиції здійснюється запис у реєстраційній книзі та видається свідоцтво, де вказується дата та місце смерті. Однак на території, непідконтрольній Україні, такі свідоцтва не видаються, оскільки відповідно до Указу Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи щодо стабілізації соціально-економічної ситуації в Донецькій та Луганській областях» діяльність державних підприємств, установ та організацій, їх філій (відділень), представництв тут припинена [4]. Тобто спадкоємець може отримати тільки висновки судово-медичної експертизи чи лікаря про причину смерті. А для того, щоб отримати саме свідоцтво про смерть, спадкоємець має звертатися до суду, що знаходиться на території, підконтрольній Україні, із заявою щодо встановлення факту смерті. Доказами у такій справі можуть бути письмові пояснення свідків, медичні довідки, заяви до ритуальної служби про дозвіл на поховання тощо. Після одержання рішення суду спадкоємець матиме змогу звернутись до відділу реєстрації актів цивільного стану на території, підконтрольній Україні, та отримати свідоцтво про смерть [6].

Законодавець також у ч. 1 та 2 ст. 1221 Цивільного кодексу України закріпив, що місцем відкриття спадщини є останнє постійне місце проживання спадкодавця, а якщо воно невідоме – місцезнаходження нерухомого майна або його основної частини, а за відсутності такого – місцезнаходження основної частини рухомого майна. Але керуючись даною нормою спадкоємець не може звернутись до нотаріуса, оскільки наказом Міністерства юстиції України «Про невідкладні заходи щодо захисту прав громадян на території проведення антитерористичної операції» до закінчення АТО на сході України тимчасово призупинено доступ нотаріусів до Державного реєстру обтяжень рухомого майна, Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Спадкового реєстру [3].

Для врегулювання даного питання у лютому 2015 року було прийнято спеціальний Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення реалізації права на спадкування». Законодавець доповнив ст. 1221 Цивільного кодексу України частиною 3, в якій зазначається, що в особливих випадках місце відкриття спадщини встановлюється законом. Такий особливий випадок встановлено Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» і Законом України «Про

тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції». Так, було скасовано правило про прив'язку оформлення спадщини за останнім місцем проживання спадкодавця або розташування нерухомості і тепер [2]:

— якщо останнім місцем проживання спадкодавця є тимчасово окупована територія або населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, місцем відкриття спадщини є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів;

— якщо місце проживання спадкодавця невідоме, а нерухоме майно або основна його частина (в разі відсутності нерухомого майна – основна частина рухомого майна) знаходиться на такій території, місцем відкриття спадщини також є місце подання першої заяви, що свідчить про волевиявлення щодо спадкового майна, спадкоємців, виконавців заповіту, осіб, заінтересованих в охороні спадкового майна, або вимоги кредиторів.

Тобто спадкоємці можуть звернутися за власним бажанням до будь-якого нотаріуса на території України із заявою про прийняття спадщини. Нотаріус на підставі такої заяви заведе спадкову справу, яку, у свою чергу, зареєструє в Спадковому реєстрі [5].

Проте варто пам'ятати, що для прийняття спадщини Цивільним кодексом України встановлюється строк лише у 6 місяців. А враховуючи складність процедури одержання свідоцтва про смерть, а також факт того, що можна звертатись до нотаріуса, який працює лише на території, підконтрольній Україні, на нашу думку, такий строк потрібно подовжити та внести відповідні зміни до Цивільного кодексу України.

Отже, можна зробити висновок, що прийняті закони та укази повною мірою не врегульовують всі проблемні питання, що пов'язані зі спадкуванням у зоні проведення АТО. А наступні зміни у законодавстві мають бути спрямовані на врегулювання процедури одержання свідоцтва про смерть або принаймні спростити процедуру встановлення факту смерті у судовому порядку, а також збільшити строки прийняття спадщини на непідконтрольній Україні території.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення реалізації права на спадкування: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 189-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 16. – Ст. 112.

3. Про невідкладні заходи щодо захисту прав громадян на території проведення антитерористичної операції: наказ Міністерства юстиції України

від 17.06.2014 № 953/5 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 47. – Ст. 238.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи із забезпечення державної безпеки»: Указ Президента України від 14.11.2014 № 880/2014 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 93. – Ст. 16.

5. Гліщинський Є. Актуальні питання успадкування майна в зоні АТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conference.nuos.edu.ua/catalog96>

6. Лепіхіна О. Проблеми актуальної практики спадкування в зоні АТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article.

УДК 347.44

Панчишак Р. А., Ярошук М. О., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ЗА ПОРУШЕННЯ УМОВ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ

Правове регулювання страхових відносин у нашій державі поступово вдосконалюється та наближається до міжнародних стандартів. Поряд з цим, певні прогалини та недоліки в регулюванні цих відносин все ж таки існують. Практика часто показує, що страховими компаніями не завжди дотримуються умови виконання своїх безпосередніх функцій за договорами страхування. Зокрема деякі з них під будь-яким приводом шукають можливості відмовити у відшкодуванні збитків, які повинні отримати страхувальники в результаті настання страхових випадків, чим порушують умови договору страхування. Такі ситуації є можливими через недостатнє врегулювання питань притягнення страхових компаній до відповідальності за невиконання або неналежне виконання прийнятих на себе зобов'язань за договором страхування.

У Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) закріплено ст. 992 «Відповідальність страховика», відповідно до якої у разі несплати страховиком страхувальникові або іншій особі страхової виплати, страховик зобов'язаний сплатити неустойку в розмірі, встановленому договором або законом [1]. Проте ні у ЦК України, ні у Законі України «Про страхування» не закріплено чітких положень щодо відповідальності за порушення умов договору страхування страховими компаніями.

За загальним правилом відповідальність настає за умови вчинення порушення зобов'язання. Відповідно до ст. 610 ЦК України порушенням зобов'язання є його невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання (неналежне виконання).